

ere uwillige til at sælge, som endnu ikke have fattet deres Tid og ikke have forstaaet, at den hele Fæstestitution har overlevet sig selv; thi den har overlevet sig selv. Jeg havde hellere seet, at det ærede Medlem, der har indbragt dette Lovforslag, havde anvendt sin Skarpsindighed paa at udfinde et Forslag, hvorved han kunde udøve et Tryk paa de Faa, som ikke ville sælge. Det troer jeg i det Hele taget havde haadet Sagen bedst og havde gjort bedre Nytte. Naar man forresten her har anført — det er anført fra forskjellige Sider — hvad der i denne Sag er skeet andre Steder, kan jeg, som jeg engang tidligere har bemærket, sige: andre Tider, andre Forhold; og hvad der gjælder andre Steder, kan vanskeligt overføres paa vore Forhold. Men saavidt mig bekjendt er der i Württemberg i det sydlige Tydskland i 1848, da Bølgerne gik høit, skeet Noget, som ganske vist er gaaet langt videre, end hvad man her forlanger, men det troer jeg ikke, man kan tage som Norm, og jeg troer ogsaa, man har fortrudt det der. At der skulde være foregaaet Noget i den Retning i Mecklenborg er mig ikke bekjendt. At der i Preussen er skeet Forandringer, er ganske vist, men det ligger 50—51 Aar tilbage. Der vare Forholdene, saavidt mig bekjendt, ganske andre, thi Godsherrens Jord laa imellem — om de der kaldtes Fæstere, eller hvad de kaldtes, ved jeg ikke, men mellem — de Folks Jord, som forresten staae i samme Forhold til Godseierne som Fæsterne her, og der blev Sagen afgjort paa den Maade, at Bønderne beholdt $\frac{2}{3}$, og Godseieren fik $\frac{1}{3}$, og saa bleve Bønderne paa samme Tid frie for Hovet. Det er efter min Mening en ganske billig Maade at afgjøre Sagen paa. Jeg kan godt forstaae, at naar denne Sag er indbragt her i Thinget . . . (Formanden ringer). Ja, jeg ønskede gjerne at have No til at tale. (Formanden: Jeg maa anmode ærede Medlemmer om ikke at afbryde Taleren.) Jeg kan meget godt forstaae, at de Mange her i Thinget, der have helliget denne Sag deres bedste Kræfter, mi understøtte den; jeg kan ogsaa meget godt forstaae, at de endnu samle sig om det Banner, de engang havde udfoldet, skjøndt jeg

holder for, at det havde været bedre, at dette Banner ikke var taget ud af sit Hylster. Min Stilling til denne Sag er imidlertid en anden, og jeg skal ganske ærlig tilstaae, at det er min personlige Stilling til denne Sag, der har bevæget mig til at tage Ordet; ellers skulde jeg ikke have gjort det. Jeg har ikke lovet mine Vælgere Noget i denne Henseende. Har man spurgt mig, hvad min Mening derom var, har jeg svaret, at jeg ønskede dette Spørgsmaal afgjort ad Frivillighedens Vej; anderledes ønsker jeg det heller ikke afgjort. Jeg har ikke gennemgaaet alle disse Kampe; jeg har ikke været tilstede her i de mange Aar, hvori Kampene ere blevne førte. Det er umuligt, at havde jeg været her, var jeg bleven paavirket deraf og havde maaskee forandret min Mening. Men det har jeg ikke, og jeg kan ikke forandre den Mening, jeg har fattet, at denne Sag kun kan afgjøres paa een Maade, nemlig ad Frivillighedens Vej. Jeg har vel hørt, at mange lærde Folk ville paastaae, at det, at Fæste skal overgaae til Selvejendom, ikke er nogen ligefrem Krænkelser af Eiendomsretten, men jeg kan ikke ret forstaae, at den Forpligtelse, som paahviler Eieren til at fæste Jorden bort, skulde være en saadan Indskrænkning i hans Eiendomsret, at den hørte op at være en Eiendomsret, thi der er dog mange andre saadanne Baand. Jeg behøver kun at nævne det Baand, der paahviler den, der har kjøbt en Skov, nemlig at han i de første 10 Aar er underkastet Forstvesenets Tilsyn. Ligeledes er den, der vil bygge et Hus, pligtig at underkaste sig Bygningskommissionens Kjendelse, skjøndt Materialier og Grunden ere hans egne. Men det, som synes mig klart at bevise, at Godseieren eier Fæstestederne, er, at han under Fæsteledighed kan bringe dem under Auktionshammeren. Det kan man dog ikke gjøre ved Noget, man ikke eier. Men fordi jeg ikke kan komme bort fra den Overbeviisning, at man ikke kan bortscamotere Eiendomsretten, er der dog Ingen, som mere end jeg ønsker, at dette Forhold maa blive ordnet, jeg troede — under denne Forudsætning er jeg idetmindste traadt ind i dette Thing —, at man var kommen ind paa en Vej, hvor det